

ochotniczą lub obowiązkową służbę wojskową (Dz. U. R. P. Nr 62, poz. 403);

2) ustawa z dnia 22 marca 1923 r. o zasiłkach dla rodzin osób, powołanych na ćwiczenia wojskowe (Dz. U. R. P. Nr 37, poz. 246);

3) rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6 marca 1928 r. o wojskowych zasiłkach wojennych (Dz. U. R. P. Nr 29, poz. 268).

Art. 23. Wykonanie ustawy niniejszej porucza się Ministrowi Spraw Wewnętrznych w

porozumieniu z Ministrami: Spraw Zagranicznych, Spraw Wojskowych, Skarbu oraz Opieki Społecznej.

Art. 24. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezydent Rzeczypospolitej: *I. Mościcki*

Prezes Rady Ministrów
i Minister Spraw Wewnętrznych:
Stawoj Składkowski

197

U S T A W A

z dnia 30 marca 1939 r.

o wycofaniu urzędów, ludności i mienia z zagrożonych obszarów Państwa.

Art. 1. Z dniem wybuchu wojny albo zarządzenia mobilizacji oraz w przypadkach, gdy tego wymagać będzie interes obrony Państwa, stwierdzony uchwałą Rady Ministrów, władze państwowe mogą zarządzić wycofanie z zagrożonych obszarów Państwa urzędów, instytucji, ludności oraz mienia.

Art. 2. Właściwe władze wojskowe określają już w czasie pokoju:

1) obszar Państwa, z którego wycofanie ma w razie potrzeby nastąpić oraz obszar, na który wycofanie ma nastąpić (obszar rozmieszczenia);

2) urzędy, instytucje, kategorie ludności i mienia, które w razie potrzeby mają być wycofane;

3) właściwość i zakres działania władz (organów), powołanych do przygotowania i przeprowadzenia wycofania i rozmieszczenia.

Art. 3. (1) Wycofanie zarządzają:

1) do czasu mianowania Naczelnego Wodza — Minister Spraw Wojskowych, Minister Spraw Wewnętrznych i Minister Komunikacji;

2) od czasu mianowania Naczelnego Wodza — Naczelnny Wódz lub władze i organa wojskowe przez niego upoważnione.

(2) Wycofanie władz centralnych zarządza Rada Ministrów po zasięgnięciu opinii Naczelnego Wodza.

Art. 4. (1) W zarządzeniu o wycofaniu należy określić:

1) które urzędy i instytucje, jakie kategorie ludności oraz jakie mienie mają być wycofane;

2) obszar, z którego wycofanie ma nastąpić oraz obszar rozmieszczenia;

3) czas, kolejność i środki wycofania.

(2) W zarządzeniu o wycofaniu należy również wskazać władze (organa), które mają przeprowadzić wycofanie, przy czym władze, wymienione w art. 3, mogą do przeprowadzenia wycofania wyznaczyć inne władze, niż oznaczone na podstawie art. 2 pkt 3).

(3) Władze wojskowe mogą same przeprowadzić zarządzone wycofanie, jeżeli nie przeprowadziły go we właściwym czasie władze (organa) do tego wyznaczone.

Art. 5. (1) Dla przeprowadzenia wycofania Państwo dostarcza w przypadkach koniecznych niezbędnej ilości środków przewozowych. Ludności, podlegającej wycofaniu, ma być w miarę możliwości udostępnione zabranie ze sobą jej mienia, w szczególności inwentarza żywego oraz niezbędnych środków żywności.

(2) Państwo zapewnia wycofanej ludności tymczasowe umieszczenie i utrzymanie oraz tymczasowe umieszczenie wycofanego mienia. Zapewnienie utrzymania może być uzależnione od przyjęcia przez poszczególne osoby wskazanego im przez władze zatrudnienia, odpowiadającego ich kwalifikacjom i stanowi zdrowia.

Art. 6. (1) Mienie, przedstawiające wartość naukową, artystyczną lub historyczną, jeżeli nie może być wycofane, powinno być zabezpieczone na miejscu i zarejestrowane.

(2) Mienie inne, niż określone w ust. (1), nie wycofane mimo zarządzenia, może być użyte na potrzeby Państwa. Mienie, nie użyte na te potrzeby, należy w miarę możliwości zabezpieczyć na miejscu zwłaszcza, jeżeli przedstawia ono znaczną wartość dla interesu publicznego.

(3) Mienie nie wycofane, które nie mogło być zabezpieczone, ani nie zostało użyte na po-

trzeby Państwa, ma być zniszczone, jeżeli mogłoby utrudniać przeprowadzenie własnych działań wojennych lub być wyzyskane przez nieprzyjaciela dla celów wojennych; nie dotyczy to jednak mienia, przedstawiającego wartość naukową, artystyczną lub historyczną.

Art. 7. (1) Za mienie, nie stanowiące własności Państwa, użyte na potrzeby Państwa lub zniszczone, należy się wynagrodzenie; wysokość wynagrodzenia ustalają powiatowe lub specjalne komisje świadczeń rzeczowych w trybie i na zasadach, przewidzianych w przepisach o powszechnym obowiązku świadczeń rzeczowych.

(2) Prawo do wynagrodzenia nie służy, jeżeli właściciel mienia albo osoba, działająca w jego imieniu, nie wycofała mienia we właściwym czasie z własnej winy.

Art. 8. (1) Zarządzenia co do powrotu urzędów, instytucji i ludności oraz co do przywiezienia z powrotem wycofanego mienia wydają:

1) gdy chodzi o powrót na obszar operacyjny — Naczelny Wódz albo upoważnione przez niego władze lub organa, bez względu na to, jaka władza zarządziła wycofanie;

2) w innych przypadkach — na żądanie lub za zgodą Naczelnego Wodza — Minister Spraw Wojskowych, o ile chodzi o osoby lub mienie wojskowe; Minister Komunikacji, o ile chodzi o funkcjonariuszów lub tabor i urządzenia kolejowe, w pozostałych przypadkach — Minister Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z właściwymi ministrami.

(2) Zarządzenie co do powrotu władz naczelnych i centralnych wydaje Rada Ministrów po zasięgnięciu opinii Naczelnego Wodza.

(3) W zarządzeniu, wydanym w myśl ust. (1) lub (2), należy wskazać władze (organa), powołane do wykonania tego zarządzenia.

Art. 9. Państwo dostarcza w przypadkach koniecznych niezbędnej ilości środków przewozowych do przeprowadzenia powrotu wycofanej ludności oraz przewiezienia z powrotem wycofanego mienia. Powracającej ludności należy w miarę możliwości udostępnić przywiezienie z sobą mienia, w jakie dla zaspokojenia niezbędnych potrzeb zaopatrzyła się podczas przymusowego pobytu poza stałym miejscem zamieszkania.

Art. 10. W warunkach, wymienionych w art. 1, władze państwowe mogą zabronić wycofania z zagrożonych obszarów Państwa poszczególnych urzędów, instytucji, ludności oraz mienia.

Art. 11. Właściwe władze wojskowe określają już w czasie pokoju:

1) obszar Państwa, z którego w razie potrzeby wycofanie może być wzbronione,

2) urzędy, instytucje, kategorie ludności i mienia, którym wycofanie może być wzbronione,

3) właściwość i zakres działania władz (organów), powołanych do przygotowania i przeprowadzenia zakazu wycofania.

Art. 12. Zarządzenie o zakazie wycofania wydają władze, uprawnione w myśl art. 3 ust. (1) do zarządzenia wycofania.

Art. 13. (1) W zarządzeniu o zakazie wycofania należy określić, które urzędy i instytucje, jakie kategorie ludności oraz jakie mienie mają pozostać na miejscu.

(2) W zarządzeniu o zakazie wycofania należy również wskazać władze (organa), które mają przeprowadzić zakaz wycofania, przy czym władze, wymienione w art. 3 ust. (1), mogą do przeprowadzenia zakazu wycofania wyznaczyć inne władze, niż oznaczone w art. 11 pkt 3).

(3) Władze wojskowe mogą same przeprowadzić zakaz wycofania, jeżeli władze do tego wyznaczone nie są w możliwości go przeprowadzić.

Art. 14. (1) Kto nie stosuje się do zarządzeń władz o wycofaniu albo o zakazie wycofania osób lub mienia, wydanych na podstawie ustawy niniejszej —

podlega karze aresztu do roku lub grzywny albo obu tym karom łącznie.

(2) Obok kary, przewidzianej w ust. (1), może być orzeczony przepadek mienia, które powinno być wycofane.

Art. 15. (1) Kto nie stosuje się do innych, niż wymienione w art. 14 zarządzeń władz, wydanych na podstawie ustawy niniejszej —

podlega karze aresztu do 3 miesięcy lub grzywny do 3.000 zł albo obu tym karom łącznie.

(2) Do orzekania o przestępstwach, przewidzianych w ust. (1), powołane są powiatowe władze administracji ogólnej.

Art. 16. Z dniem wejścia w życie ustawy niniejszej tracą moc obowiązującą:

1) rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 26 sierpnia 1927 r. w sprawie przymusowego wycofania z zagrożonych obszarów Państwa ludności i mienia (Dz. U. R. P. Nr 78, poz. 678);

2) przepisy art. 11, 16 i 17 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 stycznia 1928 r. o stanie wojennym (Dz. U. R. P. Nr 8, poz. 54) w zakresie spraw, unormowanych ustawą niniejszą.

Art. 17. Wykonanie ustawy niniejszej porucza się Ministrom: Spraw Wojskowych, Spraw Wewnętrznych oraz innym właściwym ministrom.

Art. 18. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezydent Rzeczypospolitej: *I. Mościcki*

Prezes Rady Ministrów
i Minister Spraw Wewnętrznych:
Sławoj Składkowski

Minister Spraw Wojskowych: *Kasprzycki*

198

U S T A W A

z dnia 30 marca 1939 r.

o zmianie ustawy o ochotniczych lotach ćwiczebnych.

Art. 1. W ustawie z dnia 23 stycznia 1937 r. o ochotniczych lotach ćwiczebnych (Dz. U. R. P. Nr 6, poz. 48) wprowadza się zmiany następujące:

1) art. 1 otrzymuje brzmienie:

„Art. 1. Żołnierze rezerwy: piloci, obserwatorzy oraz strzelcy samolotowi, posiadający przydział do rezerwy lotnictwa wojska lub marynarki wojennej, mogą — jeżeli nie przekroczyli 40 lat życia — odbywać poza okresem obowiązkowych ćwiczeń rezerwy ochotnicze loty ćwiczebne dla dalszej zaprawy i pogłębienia nabytego wyszkolenia w zakresie posiadanych specjalności liniowego personelu latającego.”;

2) art. 2 otrzymuje brzmienie:

„Art. 2. Żołnierze rezerwy, wymienieni w art. 1, podlegają w razie odbywania ochotniczych lotów ćwiczebnych wojskowym przepisom służbowym i dyscyplinarnym oraz przepisom prawa karnego wojskowego, w tym samym zakresie, jak podczas odbywania obowiązkowych ćwiczeń rezerwy.”;

3) art. 3 otrzymuje brzmienie:

„Art. 3. Za każdy dzień służby w czasie odbywania ochotniczych lotów ćwiczebnych żołnierze rezerwy, wymienieni w art. 1, otrzymują wynagrodzenie w wysokości: 1) oficerowie 8 zł; 2) podoficerowie 6 zł; 3) starsi szeregowcy i szeregowcy 3 zł.”;

4) w art. 4 ust. (1) otrzymuje brzmienie:

„(1) Prócz wynagrodzenia dziennego żołnierze rezerwy, wymienieni w art. 1, otrzymują za ochotnicze loty ćwiczebne, wykonane w ilości i na warunkach, określonych rozporządzeniem Ministra Spraw Wojskowych —

 dodatek lotniczy, płatny półrocznie z dołu w wysokości:

Żołnierze rezerwy: piloci, obserwatorzy i strzelcy samolotowi	Piloci, obserwatorzy i strzelcy samolotowi	
	oficerowie	podchorążowie, podoficerowie, starsi szeregowcy i szeregowcy (starsi marynarze, marynarze)
	wysokość dodatku lotniczego półrocznego w zł	
zaliczeni do I klasy . . .	250	180
zaliczeni do II klasy . . .	200	160
zaliczeni do III klasy . .	170	140
przed zaliczeniem do III klasy	150	120

5) w art. 5 ust. (1) otrzymuje brzmienie:

„(1) Wysokość dodatku lotniczego, określona w art. 4, obowiązuje od dnia 1 stycznia 1937 r. dla pilotów rezerwy, a dla obserwatorów i strzelców samolotowych rezerwy od pierwszego dnia półrocza, określonego w art. 4 ust. (2), jeżeli w czasie półrocza uzyskali uprawnienie odbywania ochotniczych lotów ćwiczebnych.”;

6) art. 6 otrzymuje brzmienie:

„Art. 6. Żołnierze rezerwy, wymienieni w art. 1, podczas latania korzystają bezpłatnie z ekwipunku lotniczego, stanowiącego własność Skarbu Państwa.”;

7) art. 7 otrzymuje brzmienie:

„Art. 7. Szeregowcy i starsi szeregowcy, a w miarę możliwości także oficerowie i podoficerowie rezerwy, otrzymują w czasie odbywa-